

СТАНОВИЩЕ

**за научните трудове и учебната дейност
на доц. д-р Галина Николова Шамонина,
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност
„професор“
в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по руски език
(Иновационни технологии в обучението по чужд език),
обявен в ДВ бр. 8 от 28.01.2014 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър“**

Разработил: доц. д-р Владислав Стефанович Лесневский

ръководител направление „Руски език“

Руски културно-информационен център – гр. София

(Научна специалност: доктор по филология)

Доцент по съвременен руски език

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ (ДВ, бр.8 от 28.01.2014 г.) и на интернет-страницата на университета за нуждите на департамент „Чуждоезиково обучение“. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат** - доц. д-р Галина Николова Шамонина от Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

Доц. д-р Галина Шамонина има над 90 публикации в областта на методиката на чуждоезиковото обучение. За участие в конкурса кандидатът е представил списък от общо 35 публикации в български и чуждестранни научни издания и форуми. Всички те са публикувани след придобиване на научното звание „доцент“. Представените за участие в конкурса трудове включват 3 монографии, 1 студия, 14 статии, 13 доклади и 4 учебници и учебни пособия. Доц. Шамонина е координатор и участник в 13

международни и национални проекти, организатор на много научни прояви в областта на чуждоезиковото обучение.

Документите съдържат всички необходими справки и служебни бележки за посочените дейности. Представените за участие в конкурса материали са в конкретната професионална област и направление на обявения конкурс.

2. Кратки данни за кандидата

Доц. Галина Николова Шамонина е родена на 16.07.1962 г. в гр. Варна, България. През 1980 г. завършва IV Езикова гимназия „Фредерик Жолио-Кюри“ в гр. Варна. Завършва Кубанския държавен университет (гр. Краснодар, Руска федерация) през 1986 г. по специалност „Руски език и литература“, а през 2001 г. завършва второто си висше образование - Английска филология във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“.

В периода 2001 – 2004 г. е докторант в катедра „Методика, педагогика и психология“ в Държавния институт по руски език „Ал. С. Пушкин“ (Москва) и успешно защитава дисертация на тема „Лингводидактически основи на корективен курс по руски език като втори или трети чужд език в нефилологически вузове в България“. Дисертационното ѝ изследване е проведено в съпоставка с първи чужд език – английски. Има научна степен „доктор по педагогика“ (2004 г.) и научно звание „доцент“ по Методика на обучението (по руски език), присъдено през 2009 г. с решение на СНС по педагогика при ВАК.

През периода 1989 – 2013 г. доц. д-р Г. Шамонина активно участва в най-различни форми за следдипломна квалификация (научни стажове, специализации, научно-методически семинари) в редица престижни висши учебни заведения в Русия, Великобритания и Германия, където разработва актуални научно-приложни материали, свързани с нови направления в методиката на чуждоезиковото обучение: иновации в обучението по чужд език; интерактивни методи; проблеми, свързани с тестирането и много др. Работи по международни проекти, на основата на които инициира нови форми и направления на педагогическата и изследователската дейности. Осъществила е академични мобилности в Португалия (2008), Литва (2012), Италия (2013), Швеция (2013), Великобритания (2013) и Дания (2014).

От 2004 г. досега работи във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ като: старши преподавател (2004); доцент на ВСУ (2007); доцент на ВАК (2009). Тя е директор на Департамент «Чуждоезиково обучение» от 2005 г. и директор на

Руския център към университета от 2009 г. Член е на Академическия съвет и на Научния съвет на Варненския свободен университет.

Член е на редакционната колегия на научното списание „Чуждоезиково обучение“ на МОН, участва в дейността на професионални дружества. Доц. д-р Г.Шамонина осъществява мащабна дейност по организиране на научно-методически форуми в своята професионална област – международни школи, семинари, кръгли маси и др., които са сериозен принос за популяризиране на руския език и култура в България и в чужбина, а също така – за повишаване на квалификацията учители по руски език и студенти-русисти.

Професионалният път на доц. д-р Г. Шамонина я характеризира като сериозен учен, уважаван преподавател и отговорен ръководител.

3. Обща характеристика на научната продукция на кандидата

Доц. д-р Г. Шамонина участва в конкурса с три монографии, 1 студия и 14 статии. Има над 35 доклада, изнесени в международни и национални форуми, от които за участие в конкурса са представени 13. Публикувани са 4 учебници и учебни пособия, имащи голямо приложно значение. 27 от представените заглавия са на руски език, 5 на английски, 2 на български език и 1 триезично издание. Голям е броят на публикациите й в чужбина, като по такъв начин научните достижения на кандидата са станали достояние на широк кръг специалисти. Доц. д-р Шамонина е самостоятелен автор, чийто научен и професионален авторитет е безспорен. При написването на научните трудове е проявена научна коректност - навсякъде добросъвестно са посочени използваните литературни източници. Преобладаващата част от представените за оценяване научни трудове са публикувани в реномирани издателства, с редакционни колегии и рецензенти.

Тук трябва да се отбележи и активното участие на кандидата в общо 13 международни проекта (в 6 от тях – като ръководител, в останалите – като координатор и партньор). Доц. д-р Г. Шамонина е рецензент и научен редактор на 24 научни трудове с обем над 5 000 страници. Съставител е на 6 сборника с материали от научни форуми.

В тематично и съдържателно отношение представените публикации са ориентирани основно към научно-теоретични и приложни проблеми в професионалното направление на обявения конкурс. Монографиите „Иновации в обучении русскому языку как иностранному“ (в съавторство с проф. д.п.н. Леонид Московкин, 2013 г.) и „Современные технологии как основа креативного обучения иностранным языкам“ (2014) са важни изследвания в профила на конкурса. Те разглеждат едни от най-актуалните проблеми на обучението по чужд език - съвременните технологии,

дистанционното обучение, иновациите и развитието на интелектуалните и творчески способности на учащите се. Разработките са ценни не само за българската русистика, но и в много по-широк мащаб. Доц. д-р Г. Шамонина демонстрира висока научна ерудиция, интегративен подход, познаване на българските и чуждестранни изследвания в областта на третираната проблематика. Тя владее и успешно използва съвременни научно-изследователски методи и подходи, умее да систематизира и критично да осмисля теоретичните постановки и добрите практики (български и чуждестранни), както и да разработва практически приложения на изследванията си.

Монографията „Ключ към успеха. Езикът на академичната комуникация“ (в съавторство с Б. Костова, 2013 г.) представлява първи сполучлив опит в българската научна литература за проучване и обобщаване на съществуващите университетски практики на академичния диалог по света. Този труд има голямо приложно значение за усъвършенстване на уменията за създаване на научни текстове на чужд език в различни академични жанрове. Изследването оценявам като принос за развитието на теорията на комуникацията и лингвистичната прагматика.

В своите статии и доклади, изнесени на национални и международни форуми, доц. д-р Г. Шамонина разглежда редица актуални за съвременния етап проблеми в областта на методиката на обучението по руски език: дидактика и методика на многоезичието; технологиите в професионално ориентираното обучение по руски език като единство от подход, дизайн и процедури; развитие на автономността на обучаваните и творческите им способности в процеса на обучението по чужд език и много други. В тях авторът дава свои оригинални научно-теоретични решения. Трябва да се подчертае, че изследванията на автора са апробирани в дългогодишната преподавателска практика, което ги прави изключително ценни и практически приложими.

Представената от кандидата научна продукция отговаря на изискванията за научни публикации. Бих открил следните положителни страни: актуални изследователски теми, опора на съвременни теории, тенденции, концепции и наличие на конкретна задълбочена изследователска дейност с практическа приложимост на постигнатите резултати.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Доц. д-р Г. Шамонина е представила документи, удостоверяващи нейната преподавателска дейност, която е впечатляваща по своя обхват, качество и иновативност. Тя може да бъде представена в няколко аспекта: аудиторни и извънаудиторни занятия; квалификационна дейност, супервизия, консултиране на

колеги; нововъведения в методите на преподаване; свързване на обучението с практиката; разработка и публикуване на учебни материали; работа със студенти в научноизследователски и художественотворчески проекти и др.

В рамките на първия аспект са разработени модерни учебни програми, обхващащи и трите степени – бакалавърска, магистърска и докторска. Съобразени са с езиковите нива на 6-степенната Европейска рамка, като включват варианти за обучение с електронна дъска и мултимедия. Всичко това допринася за високото качество и ефикасност на учебния процес по руски и други чужди езици във Варненския свободен университет.

Вторият аспект включва провеждане на майсторски класове, методически семинарии, кръгли маси и др., четене на лекционни курсове пред студентска и учителска аудитория от всички краища на България. Прави впечатление, че кандидатът винаги избира актуални теми, които се поднасят на много високо научно равнище и се посрещат с голям интерес от аудиторията. Ще посочим някои от тях: Кръгла маса на тема „Моя професия – руский язык: хорошие практики в преподавании РКИ в Болгарии“ (ВСУ „Черноризец Храбър“, 2013 г., целева аудитория – студенти-русисти от 9 европейски държави); Майсторски клас на тема „Учимся учить интересно: технологии на уроках РКИ“ (ВСУ „Черноризец Храбър“, 2013, целева аудитория – учители-русисти); Лекционен курс „Педагогические технологии: традиции и инновации“ и майсторски клас „Творческий потенциал проектной технологии в практике школьного обучения“ (2012, целева аудитория – учители от България и Литва) и много други.

Третият аспект е свързан с активното използване от кандидата на съвременни педагогически технологии: проектна, игрова, проблемна; етнокултурна, електронно портфолио и др., които превръщат обучението на студентите в креативен и мотивиращ процес.

Четвъртият аспект е тясно свързан с дейността на кандидата като директор на Руския център на ВСУ „Черноризец Храбър“. Под нейно ръководство създадената отлична интерактивна образователна среда с множество ресурси - богата медиатека с обучаващи програми, сателитна система с 24 руски телевизионни канали, филмотека, достъп до всички издания на централните печатни медии в Русия, се използва в обучението на студентите на Варненския свободен университет. Тук трябва да се спомене и дейността на доц. Г. Шамонина по организиране и провеждане на студентски национални и международни конкурси на руски език, както и последвалото публикуване на студентски есета в сборника „Прозорци към света“ (2011).

Като резултат от дългогодишната научно-приложна дейност на кандидата са разработени и издадени редица модерни учебни материали, такива като дистанционният курс „Русский язык для международных“ (2014 г.), електронното издание на курс по лингвостранознание на Русия за студенти от специалност „Международни отношения“ и „Международни отношения и право“ (2013 г.) и др. Учебниците съдържат богат илюстративен материал и ефикасна система от упражнения и творчески задачи, което позволява часовете по руски език да се провеждат на високо научно и методическо равнище.

Работата ѝ по проекти като цяло представлява сериозен принос както за развитие на теорията и практиката на чуждоезиковото обучение, така и, в частност, в областта на преподаването на руски език като чужд. Трябва да се подчертае големият ефект от практическото и теоретично приложение на разработките на кандидата в учебния процес в средни и висши учебни заведения в България, а също така и в чужбина.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научната и научно-приложната продукция на доц. д-р Г. Шамонина предлага на академичната и педагогическата общност нови анализи и разработки на проблематика, която все още е недостатъчно изследвана.

Подкрепям изцяло представената от доц. д-р Г. Шамонина справка за научните и научно-приложни приноси и ги оценявам положително. Считам изведените приноси за нейна лична заслуга.

Намирам за изключително важни и актуални приносите на кандидата в следните изследователски области: иновационни технологии в обучението по чужд език, лингводидактически аспекти на академичната комуникация и методика на обучението по руски език.

Иновационните технологии в обучението по чужд език се разискват в 18 публикации, представени за участие в конкурса (№ 1, 2, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 22, 23, 28, 30, 32, 33, 34 от списъка на научните трудове).

Предложена е авторска систематизация на съществуващите теории и концепции в областта на иновациите в чуждоезиковото обучение и съвременните технологии в учебния процес във висшето училище. Създаден е оригинален модел за анализ и оценяване на съществуващи практики и внедряване на иновационни технологии в обучението по чужд език, като основа за трансформиране на чуждия език от пасивна учебна дисциплина в активен инструмент за комуникация. За първи път са предложени такива иновационни за чуждоезиковото обучение технологии, като етнокултурната и

електронното портфолио. Разработени са две учебни пособия за дистанционно обучение по специализиран чужд език.

Кандидатът има оригинални разработки, представляващи **авторски принос в областта на лингводидактическите аспекти на академичната комуникация** (публикации № 3, 4, 7, 19 от списъка на научните трудове, представени за участие в конкурса).

За първи път в българската научна литература са обобщени съществуващите университетски практики на академичен диалог в съпоставка на три модела – български, английски и руски. Разширени и допълнени са изследванията за характера на научната дискусия и са разработени комуникативни стратегии за участие в нея.

Актуални проблеми на **методиката на обучението по руски език** се разискват в 13 научни публикации (№ 10, 12, 13, 15, 17, 20, 24, 26, 27, 29, 31, 34, 35 от списъка на научните трудове, представени за участие в конкурса).

Защитени в теоретичен и приложен план са разработки на автора в областта на дидактиката и методиката на многоезичието, межкултурната компетентност и качеството на обучение по чужд език. Създаден и апробиран на практика е нов модел на курс по лингвостранознание на Русия с използване на проектна технология.

6. Бележки и препоръки

Нямам критични бележки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение смятам, че доц. д-р Галина Шамонина е с неоспорима научна и преподавателска компетентност. Съдържанието на нейните научни изследвания и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси ми дават достатъчно основание да считам, че дейността ѝ напълно удовлетворява критериите и изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“.

Давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере доц. д-р Галина Николова Шамонина да заеме академичната длъжност „професор“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по руски език (Иновационни технологии в обучението по чужд език).

26 май 2014 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Владислав Лесневский)